

ENERGIE

Steeds meer airco's in de wereld, maar de stroomvoorziening groeit niet mee

Eva Selderbeek
Amsterdam

Op meerdere plekken in de wereld waren er deze maand protesten tegen stroomonderbrekingen. Als gevolg konden inwoners van onder meer Tunesië, Soedan en India hun airco's niet gebruiken – juist tijdens hittegolven.

Op de eerste dag van augustus blokkeerden demonstranten de hoofdweg tussen Port Soedan en de Soedanese hoofdstad Khar-toem. Uit onvrede over langdurige stroomuitval. Inwoners van het land zitten soms wel twaalf uur per dag zonder stroom, meldde de Sudan Tribune, en dat midden in een hittegolf. Airco's en ventilatoren vallen geregeld uit, reden voor veel mensen om te vluchten naar koelere gebieden.

Soedan staat daarin niet alleen. In Tunesië leidden stroomuitval en hevige hitte vorige week tot protesten tegen het regime van de populistische president Kais Saïed. Temperaturen tot bijna 50°C leidden tot een piek in het gebruik van airco's. Dat zette het verouderde elektriciteitsnet onder druk, waardoor het staatsenergiebedrijf geplande stroomonderbrekingen invoerde. Duizenden mensen gingen de straat op.

Nu grote delen van de wereld te maken hebben met extreme hitte, groeit de afhankelijkheid van koeltechnologie. In India tikte het kwik 45 graden Celsius aan, Europa brak deze zomer door hitte-re-cords en maakt zich deze week opnieuw op voor zeer warme dagen. En in Latijns-Amerika wordt de ergste warmte dit najaar pas verwacht, als weersfenomeen El Niño de temperaturen omhoog stuwt.

Op de klimaatop in Brazilië vorig jaar werd koeltechnologie als 'essentiële infrastructuur' aange-

Airco's in Delhi. In veel landen ontwikkelen de energiesystemen zich niet zo snel als de bevolking nodig heeft.

FOTO: RITESH SHUKLA/GETTY IMAGES

Hoe hoger de temperatuur, hoe groter de onvrede over stroomuitval in veel landen

merkt – vergelijkbaar met water, energie en sanitaire voorzieningen. Onder meer omdat airco's zeer effectief zijn in het voorkomen van hittedoden.

'Airco's betekenen in veel landen inmiddels het verschil tussen leven en dood', zegt beleggingsstrateg Maritza Cabezas Ludena. Zij is bij Triodos Investment Management onder meer gespecialiseerd in opkomende economieën. 'In India loopt het aantal hittedoden tijdens een hittegolf soms op tot 3400 per dag. Dan is airco een basisbehoefte.'

Iedereen een airco, lijkt de oplossing. Maar zo gemakkelijk is dat niet. In veel ontwikkelingslanden, juist de plekken waar de

grootste toename van het aantal airco's wordt verwacht, is het elektriciteitsnet verouderd. Sommige landen kampen al jaren met tijdelijke stroomonderbrekingen.

Maar hoe hoger de temperatuur, hoe groter de onvrede over die stroomuitval. Ook in Bangladesh, Pakistan, India, Irak en Sri Lanka ontstond deze zomer al maatschappelijke onvrede over gebrek aan elektriciteit.

'De energiesystemen in veel van dit soort landen ontwikkelen zich niet zo snel als de bevolking nodig heeft', aldus Cabezas Ludena. In India en andere landen hebben veel huishoudens daarbij verouderde airco's. 'Die werken minder efficiënt, stoten soms grote

hoeveelheden CO₂ uit en verhogen de druk op het elektriciteitsnet verder.'

Tijdens hittepieken komen de onderliggende problemen 'het snelst aan de oppervlakte', stelt Ronald Huisman, hoogleraar aan de Erasmus School of Economics en gespecialiseerd in energiemarkten en -financiering. 'In Tunesië bijvoorbeeld zijn investeringen in staatsenergiecentrales en het elektriciteitsnet jarenlang alleen maar gedaald. Terwijl de vraag naar energie alleen maar toeneemt. Tijdens zo'n hittepiek wordt dat pijnlijk zichtbaar.'

De afhankelijkheid van koeltechnologie zal de komende jaren naar verwachting oplopen. In 2050 zal de energievraag van koelapparaten zoals airco's met 152% zijn toegenomen, zo schatten onderzoekers van de Universiteit Utrecht in een in juli gepubliceerde studie.

Volgens het Internationaal Energie Agentschap heeft nu zo'n 40% van de wereldbevolking toegang tot koeltechniek, terwijl nu al 80% van de mensen een deel van het jaar behoefte heeft aan koeling. Volgens de Utrechtse onderzoekers zitten momenteel zo'n 3,6 miljard mensen in de *cooling gap*.

De oplossing? Het flexibeler maken van elektriciteitsnetten, zeggen experts. Door netuitbreiding, maar ook met flexibele batterijopslag zodat meer airco's gebruik kunnen maken van duurzaam opgewekte energie.

Maar volgens Huisman moet ook naar andere financieringsmodellen worden gekeken. Een huur- of leasemodel voor airco's kan uitkomst bieden, denkt hij. 'Dan kunnen mensen een maandelijkse bijdrage betalen op momenten dat dit nodig is. Er zijn veel innovatieve businessmodellen te verzinnen, die overheden kunnen stimuleren.'